

ĐẶC TRƯNG DIỄN XUẤT CỦA DIỄN VIÊN SÂN KHẤU KỊCH THIẾU NHI BAN MAI – THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

Lương Thị Thanh Hoa¹

Tóm tắt: Sân khấu kịch thiếu nhi Ban Mai, thành lập năm 2024 tại Thành phố Hồ Chí Minh (TP.HCM), là mô hình sân khấu – giải trí đa trải nghiệm dành cho thiếu nhi và gia đình, với định hướng kết hợp giữa kịch nói, nhạc kịch và nghệ thuật tương tác. Nghiên cứu dựa trên cơ sở lý thuyết của Stanislavski, Brecht, ảnh hưởng sân khấu truyền thống Việt Nam và sự giao thoa với nhạc kịch phương Tây, đồng thời có những yếu tố cấu thành phong cách diễn xuất đặc thù của Ban Mai: tính đa loại hình, tính tương tác cao, năng lượng biểu diễn hướng ngoại và khả năng kết hợp thoại – hát – múa – hình thể. Đặc trưng diễn xuất của diễn viên tại Ban Mai còn được đặt trong mối quan hệ so sánh với hai sân khấu kịch nói nổi bật khác có các vở kịch dành cho thiếu nhi tại TP.HCM là: sân khấu kịch Hoàng Thái Thanh và sân khấu kịch Idecaf. Sân khấu kịch thiếu nhi Ban Mai đang đóng góp một sân chơi mới và dành riêng cho thiếu nhi cho sân khấu TP.HCM.

Từ khóa: kịch thiếu nhi, sân khấu Ban Mai, nhạc kịch, diễn xuất.

1. MỞ ĐẦU

Trong những năm gần đây, sân khấu thiếu nhi tại TP.HCM có nhiều chuyển biến tích cực, trong đó sự xuất hiện của Sân khấu kịch thiếu nhi Ban Mai (ra mắt ngày 23/01/2024) đã tạo nên một mô hình nghệ thuật mới, nhấn mạnh tính trải nghiệm đa giác quan và sự tương tác trực tiếp với trẻ em. Việc nghiên cứu đặc trưng diễn xuất của diễn viên tại sân khấu này góp phần làm rõ xu hướng vận động của nghệ thuật biểu diễn dành cho thiếu nhi trong bối cảnh TP.HCM hiện nay.

2. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Cơ sở lý luận

Trên cơ sở các khuynh hướng diễn xuất như *Hệ thống biểu diễn hiện thực tâm lý Stanislavski*: nhấn mạnh phân tích tâm lý – hành động, xây dựng đời sống tinh thần của nhân vật nhưng đồng thời cũng rất chú trọng đến động tác hình thể. Stanislavski cho rằng: Mục đích cơ bản của nghệ thuật sân khấu là sáng tạo đời sống tinh thần của nhân vật rồi dùng hình thức nghệ thuật mà truyền đạt đời sống đó ra trên sân khấu. Cho nên ta thấy hai yếu tố; sáng tạo đời sống tinh thần (thể nghiệm) và dùng nghệ thuật để truyền đạt (thể hiện) đều không thể thiếu được trong quá trình sáng tạo sân khấu [1, tr.4]. *Lý thuyết lý cách Brecht*: tạo khoảng cách nhằm kích thích tư duy phản biện. Bertolt Brecht xây dựng quan niệm kịch nghệ mới, ngược hẳn quan niệm cũ của Aristotle – phương pháp ly cách

¹ Cử nhân, Trường Đại học Sân khấu Điện ảnh Thành phố Hồ Chí Minh

– chủ trương diễn viên không được nhập vai, phải chủ động đóng vai, luôn tỉnh táo để ý thức được rằng mình không là nhân vật, phải diễn xuất như lối kể chuyện để cho khán giả biết rằng mình đang đóng trò. Mục đích của phương pháp này là ngăn cản không cho khán giả đồng hóa với nhân vật, để khán giả khỏi phải chìm vào những cảm xúc mê mẩn, phải tỉnh táo, có thái độ minh mẫn phê phán những sự việc xảy ra trên sân khấu. Tóm lại, phương pháp chủ trương một khoảng cách giữa diễn viên và nhân vật để tạo một khoảng cách giữa nhân vật và khán giả [2].

Bên cạnh đó còn là sự *Ảnh hưởng phương pháp biểu diễn tả ý – tả thần của sân khấu truyền thống Việt Nam*: tuồng (hát bội), chèo, cải lương, ... trong ngôn ngữ cơ thể, tiết tấu và biểu cảm. Ví dụ: Nghệ sĩ Thành Lộc kết hợp rất nhuần nhuyễn diễn xuất theo thể hệ Stanislavski với sự kết hợp rất rõ nét các trình thức của kịch hát truyền thống, những biểu hiện cảm xúc của gương mặt, động tác tay chân của Nguyễn Trãi khi trình bày lý lẽ với thái hậu thể hiện rất rõ các trình thức của kịch hát truyền thống. [3, tr.120]. Trong *Nhạc kịch phương Tây*: lại yêu cầu diễn viên tích hợp thoại – hát – vũ đạo – hình thể, phù hợp mô hình sân khấu thiếu nhi giàu tính thị giác. NSUT Lê Ánh Tuyết cho biết: “Nhạc kịch đòi hỏi sự chi tiết, chính xác đến từng giây. Với mỗi hành động, lời thoại cần phải khớp với từng nốt nhạc. Từ âm thanh, ánh sáng, bối cảnh sân khấu, diễn xuất của diễn viên... đều phải tuân theo quy định này”. [4]

2.2. Đặc trưng diễn xuất của diễn viên sân khấu thiếu nhi Ban Mai

Bối cảnh hoạt động: Sân khấu Ban Mai đặt tại 36 Lê Quý Đôn (Quận 3), khai trương tại C30 Hòa Bình (Quận 10) và hiện thực hóa mô hình “xem – chơi – học” với khu trải nghiệm mở 60 phút trước giờ diễn. Giá vé 190.000–260.000 đồng, phù hợp đối tượng gia đình. Dàn diễn viên trẻ, trong đó có Thảo Vy (tham gia từ 15 tuổi), cùng sự cố vấn của NSND Hữu Quốc và NSND Trịnh Kim Chi tạo nền tảng chuyên môn ổn định cho sân khấu.

Ban Mai: mô hình “nghệ thuật đa trải nghiệm”: Ban Mai phát triển mô hình tích hợp kịch nói – nhạc kịch – múa – hình thể – xiếc – kỹ xảo, phù hợp đối tượng thiếu nhi. Một số đặc điểm: *Tương tác trực tiếp* với trẻ; *Tính hình thể – âm nhạc* chiếm tỷ trọng lớn; *Biểu diễn hướng ngoại*, giàu năng lượng; *Kỹ năng tổng hợp* (thoại – hát – múa – chuyển động). Các vở tiêu biểu: *Rago – Hành trình đầu tiên*, *Colora – Xứ sở rực rỡ*, *Trăng ơi, Trăng à, ...*

Phát huy năng lực hình thể và vũ đạo: Các vở diễn tại Ban Mai yêu cầu kỹ thuật hình thể cao; diễn viên phải duy trì chuỗi vận động liên tục: nhảy, xoay, nhào lộn, múa tập thể. Trung bình diễn viên tập luyện 4–6 giờ/ngày trước mỗi vở để đạt chuẩn đồng bộ và an toàn.

Diễn xuất đa loại hình của các diễn viên với nền tảng diễn xuất khác nhau và các yếu tố sân khấu cộng hưởng:

Diễn viên phải tích hợp: thoại – hát đồng thời; chuyển đổi trạng thái cảm xúc nhanh; phối hợp liên tục với kỹ xảo sân khấu. Một ví dụ điển hình là vai chim con Hoàng Kim

do diễn viên trẻ Thảo Vy đảm nhiệm trong *Colora – Xứ sở rực rỡ*: kết hợp thoại, hát live, chuyển động cánh và tương tác với dàn múa. Sân khấu Ban Mai còn có sự xen kẽ của cải lương. Ví dụ như diễn viên Bảo Sương, người với xuất phát điểm là diễn viên cải lương, đã mang câu hò đậm chất Nam Bộ vào vai diễn Xương Rồng trong vở *"Rago – hành trình đầu tiên"* khiến cho mỗi lần cô nhập vai đều mang một phong cách rất riêng. Điều này khiến cho vở nhạc kịch không chỉ thiên về câu chuyện liên tục, biến chuyển nhanh, mà còn giúp nhấn mạnh cảm xúc và triết lý nhân vật.

Trong lối diễn xuất của diễn viên cũng một phần phụ thuộc vào âm nhạc. Ví dụ như trong vở *"Trăng ơi Trăng à"* mang đậm sắc màu Trung thu, sân khấu Ban Mai chủ yếu theo phong cách nhạc kịch hiện đại và điện tử, nhưng vẫn có sự lồng ghép tinh tế âm hưởng của một số nhạc cụ truyền thống Việt Nam để tạo không khí lễ hội Trung Thu và gợi nhớ văn hóa dân tộc. Mặc dù không sử dụng dàn nhạc cụ truyền thống trực tiếp trên sân khấu, các âm thanh mô phỏng (samples) hoặc hiệu ứng âm nhạc mang màu sắc dân gian vẫn được đưa vào bản phối. Các nhạc cụ gõ đơn giản như sênh tiền hoặc song loan (thường thấy trong cải lương, đờn ca tài tử) cũng có thể được mô phỏng âm thanh để tạo nhịp điệu rộn ràng, vui tươi cho các tiết mục múa lân, rước đèn trong kịch. Cụ thể là trong bài hát cùng tên đồng thời cũng là bài hát chủ đề của vở, trong đoạn dạo đầu (intro) hoặc phần chuyển tiếp của bài hát chủ đề này, âm thanh mô phỏng sáo trúc hoặc đàn tranh sẽ được sử dụng để tạo không gian văn hóa Tết Trung Thu truyền thống, trước khi chuyển sang tiết tấu hiện đại, sôi động hơn. Nhìn chung, việc phối khí sử dụng âm thanh nhạc cụ truyền thống trong vở kịch này chủ yếu là để điểm xuyết, tạo màu sắc, chứ không phải là nhạc cụ chủ đạo, nhằm giữ vững phong cách nhạc kịch hiện đại, sôi động dành cho thiếu nhi. Từ đó, diễn viên cũng sẽ có những vũ đạo hát nhảy, hình thể được sáng tạo 1 cách hợp lý dựa trên những âm thanh đó.

Nghệ sĩ Nhân dân (NSND) Trịnh Kim Chi khi tham gia biểu diễn tại sân khấu Ban Mai, phong cách diễn xuất của cô chủ yếu dựa trên phương pháp diễn xuất hiện thực tâm lý (Realism Psychology), kết hợp với sự linh hoạt, đa năng phù hợp với sân khấu kịch thiếu nhi. Cô áp dụng phương pháp nhập vai sâu sắc, chú trọng nghiên cứu và thể hiện tâm lý nhân vật một cách chân thật, tự nhiên. Dù là vai chính kịch đòi hỏi chiều sâu nội tâm hay vai hài, cô đều tìm cách đào sâu tính cách để nhân vật sống động, gần gũi với khán giả. Thích ứng với Sân khấu Thiếu nhi: Tại sân khấu Ban Mai, cô tham gia với vai diễn Rồng mẹ trong vở *"Rago - Hành trình đầu tiên"*. Đối tượng khán giả là trẻ em nên phương pháp diễn xuất có sự điều chỉnh linh hoạt: Biểu cảm rõ nét, hình thể sinh động. Mặc dù vẫn giữ cốt lõi tâm lý, diễn xuất được đẩy lên mức độ hình thể và biểu cảm rõ ràng hơn, vui tươi hơn để thu hút sự chú ý của trẻ em. Tính tương tác và giáo dục: Lối diễn xuất của cô cũng hướng tới sự tương tác, truyền tải thông điệp giáo dục nhẹ nhàng, phù hợp với tiêu chí của sân khấu Ban Mai.

Hay Duy Khiêm Ngô – ca sĩ / nghệ sĩ đa năng – anh từng tham gia nhiều chương trình, có khả năng ca hát, lồng tiếng, tấu hài, và sử dụng các làn điệu dân gian (điệu lý, hò,

lý, Hồ Quảng,...) để gần gũi với khán giả trẻ. Khi Ban Mai được ra mắt, Duy Khiêm Ngổ được liệt vào danh sách “nghệ sĩ cộng tác thường xuyên” – tức anh không chỉ làm nhạc/viết lời mà còn tham gia biểu diễn. Vì Ban Mai hướng tới đối tượng thiếu nhi và gia đình, không gian biểu diễn là “nhạc kịch, kịch tương tác, màu sắc, ca hát, tương tác khán giả”.

Do đó, phong cách của Duy Khiêm Ngổ tại Ban Mai chắc chắn có ảnh hưởng từ cả nền tảng cá nhân + yêu cầu của sân khấu. Duy Khiêm từng chia sẻ: “anh không hát giọng vọng cổ “nghiêm ngặt” nhưng khá thoải mái với các điệu lý, điệu hò, Hồ Quảng – và anh dùng chính điều này để đưa dân ca/truyền thống vào nhạc hiện đại, khiến khán giả trẻ dễ tiếp cận hơn. Duy Khiêm từng nói: anh muốn mang các điệu dân gian đến giới trẻ bằng cách “chế biến” lại – nói theo anh: “nấu trầu cau thành trà sữa” – nghĩa là biến truyền thống thành dễ uống, dễ tiếp thu.” [5] Vì thế, phong cách diễn của anh tại sân khấu Ban Mai không tuân thủ theo hệ thống diễn xuất cố định, mà là sự kết hợp và ứng biến dựa trên phong cách cá nhân để tạo hình những nhân vật tuy đơn giản nhưng đầy tính giải trí. Với Ban Mai – nơi nhạc kịch thiếu nhi được đầu tư – việc dùng làn điệu dân gian + ca hát + kể chuyện giúp anh mang văn hóa truyền thống vào sân khấu hiện đại, tạo cảm giác gần gũi, thân quen cho trẻ em và gia đình.

Hay diễn viên Kim Đào, một người không học nghề sân khấu chính quy, học nghề “tại chỗ”, “thực chiến”. Cô xuất thân không “đẹp đẽ, đào tạo bài bản” như nhiều diễn viên khác – cô từng làm đủ nghề, từ rửa ly, cọ toilet, làm thuê phụ quán ăn, shipper... để mưu sinh trước khi quyết định theo đuổi nghệ thuật. Nền tảng này tạo nên một phong cách diễn khá đặc biệt: chân thật, đời thường, dễ đồng cảm – phù hợp với nhiều dạng vai đa phong cách. Chính vì thế khi ở Ban Mai, vai diễn của diễn viên Kim Đào mang lại một cảm giác vô cùng tự nhiên và hài hước. Cộng với ngoại hình đặc trưng của mình, cô tạo nên một phong cách diễn xuất có sức hút.

Diễn viên Phi Phụng – nổi tiếng với vai trò diễn viên hài, kịch nói, và từng đảm nhận rất nhiều vai phụ trong suốt nhiều năm – từ kịch sân khấu, tấu hài, đến phim ảnh; chị tự nhận mình “chuyên vai phụ”. Bản thân chị đã chia sẻ: “để vai phụ không trở nên nhạt nhẽo hay dễ bị quên, chị luôn cố đổi mới cách diễn, hóa thân vào nhân vật, thử nhiều tình huống, động tác thú vị nhằm để lại ấn tượng đối với khán giả.” [5] Xuất thân từ sân khấu, quen với biểu diễn thường xuyên, kể cả hài kịch và kịch nói – Phi Phụng hiểu rõ cách giao tiếp với khán giả, cách “kéo khán giả vào” vở diễn – điều rất quan trọng trong sân khấu thiếu nhi và kịch tương tác như Ban Mai. Với Ban Mai – sân khấu thiếu nhi, kịch gia đình – sự linh hoạt này là một lợi thế: vai có thể vừa hài hước, vừa biểu cảm, vừa gần gũi với trẻ em – phù hợp với đối tượng khán giả đa lứa tuổi.

Ngoài ra còn có một số diễn viên với vai diễn ấn tượng như trong vở kịch “*Rago – hành trình đầu tiên*” có diễn viên Lê Hiếu trong vai chú rồng Rago, diễn viên Phúc Zelo trong vai Bọ Cạp, diễn viên Kim Đào trong vai Xương Rồng, diễn viên Tâm An trong vai Đà Điểu. Hay trong vở kịch “*Trăng ơi Trăng à*” có ca sĩ Phan Như Thủy trong vai chị Hằng, ca sĩ – diễn viên Nam Cường trong vai chú Cuội, diễn viên Đăng Quang trong vai

Quý bóng đêm, diễn viên Hạnh Thảo trong vai Thổ Ngọc. Trong vở “*Penny Ô mê ly*” có diễn viên Đình Trọng Trường trong vai Gấu trắng, diễn viên Kim Nhã trong vai Nàng tiên cá, diễn viên Phước Lộc trong vai Cánh cụt con, diễn viên Kim Ngân trong vai Nữ hoàng băng giá. Hay vở nhạc kịch tương tác dành cho thiếu nhi “*Tết ơi Tết à*” với sự tham gia của Nghệ sĩ Thuỳ Dương, diễn viên Kan Hy, diễn viên Kim Đào, diễn viên Lâm Thắng, diễn viên Phương Uyên, diễn viên Phương Thanh,....

Khác với các sân khấu khác tại TP.HCM chuyên về thể loại kịch tâm lý, hài kịch dành cho người lớn chỉ làm kịch thiếu nhi theo mùa (Tết Trung Thu, Lễ Quốc tế Thiếu nhi 1/6) như sân khấu Idecaf, Hoàng Thái Thanh, 5B, Hồng Vân,... Sân khấu Ban Mai được thành lập rõ ràng đó chính là dành riêng cho thiếu nhi và nội dung các vở diễn đều nhằm mục đích giáo dục, nâng cao trí tưởng tượng, truyền tải các giá trị nhân văn, tình yêu thương gia đình, bạn bè, thiên nhiên, cuộc sống – phù hợp với trẻ em và gia đình. Tuy nhiên vở “*Tết ơi Tết à*” có thêm một chút điểm xuyên của sự trưởng thành, tư duy người lớn với các tình huống gia đình ngày Tết cùng các phong tục như gói bánh, chúc Tết, lì xì, sum vầy... thông qua sân khấu thay vì chỉ sách vở – trực quan, sinh động. Nhằm mở rộng thêm đối tượng khán giả là những người muốn “khởi đầu năm mới nhẹ nhàng, lạc quan”, dành thời gian sum họp, xem kịch cùng con cái; muốn tận hưởng không khí Tết truyền thống theo một cách khác với “ra đường, mua sắm, phim ảnh”. Đối với thể loại kịch xen lẫn 1 chút yếu tố người lớn thể này, sân khấu Ban Mai sẽ có dàn diễn viên cứng “chuyên trị” ví dụ như diễn viên Kim Đào, diễn viên Nam Cường, diễn viên Hạnh Thảo, diễn viên Trịnh Kim Chi,... với phong cách diễn đa dạng có thể sáng tạo đan xen giữa hiện thực tâm lý và lối diễn hoạt hình, phóng khoáng.

Cách thiết kế ánh sáng tại Sân khấu Ban Mai, vốn chuyên về kịch thiếu nhi và nhạc kịch, tập trung vào việc tạo ra một không gian rực rỡ sắc màu, sống động và có tính tương tác cao để thu hút sự chú ý của trẻ em. Nó khác biệt với ánh sáng kịch người lớn vốn thường chú trọng vào chiều sâu tâm lý hay tính hiện thực khắc nghiệt. Sân khấu sử dụng dải màu rộng, từ xanh dương huyền ảo cho cảnh cung trăng đến đỏ, vàng, cam rực rỡ cho các cảnh lễ hội hoặc khu rừng vui nhộn. Phân biệt nhân vật: Ánh sáng màu thường đi kèm với các nhân vật cụ thể (ví dụ: ánh sáng xám/tím cho Mây Đen, ánh sáng vàng/trắng cho Nàng Vàng hoặc chị Hằng), giúp trẻ em dễ dàng nhận biết tính cách và vai trò của nhân vật. Ánh sáng được sử dụng để tạo ra các hiệu ứng kỳ diệu như lấp lánh, sương khói, ánh sao, hay sự biến mất/xuất hiện của nhân vật, điều này rất quan trọng trong các vở nhạc kịch giả tưởng như “*Trăng ơi, Trăng à*”. Ánh sáng di động (Moving Lights): Đèn xoay, đèn beam được sử dụng để quét các dải ánh sáng, mô phỏng sự chuyển động (ví dụ: mây bay, trăng tròn), tăng thêm tính năng động cho sân khấu. Từ đó tạo nên một không gian vô cùng lung linh cho diễn viên thoải sức thể hiện và khung cảnh mãn nhãn cho mọi đối tượng khán giả tại sân khấu Ban Mai.

Hơn thế nữa, phong cách nhạc kịch thiếu nhi tại sân khấu Ban Mai chịu ảnh hưởng rất nhiều từ Âu Mỹ. Nhạc kịch Âu – Mỹ (Broadway, West End, Disney) thường dùng cầu

trúc bài hát rõ ràng: verse → chorus → bridge, dễ nhớ, dễ hát theo, nhịp điệu phong phú. Ở nhạc kịch thiếu nhi Việt Nam, các bài hát trẻ em được sáng tác theo kiểu này: dễ thuộc, dễ hòa giọng, có đoạn lặp đi lặp lại để trẻ hát theo. Âm nhạc đa dạng: pop, jazz, rock nhẹ, ballad – các phong cách này được du nhập vào nhạc kịch thiếu nhi. Ví dụ: vở “*Tết ơi Tết à*” có thể dùng nhịp vui tươi, ca từ dễ thương, giống cách Disney viết bài hát cho trẻ em. Nhạc kịch Âu – Mỹ có nhịp nhanh, xen kẽ đoạn dừng để nhân vật tương tác khán giả (breaking the fourth wall). Ở Việt Nam, nhạc kịch thiếu nhi cũng áp dụng: hát – dừng – hỏi khán giả – tạo động tác tương tác.

Sân khấu Ban Mai thường sử dụng câu chuyện cổ tích, phiêu lưu, bài học đạo đức, tình bạn, gia đình, mô típ giống Disney, Pixar. Ví dụ như cậu bé rồng Rago phải trải qua 1 cuộc chu du qua các vùng đất để học được cách khiêm tốn, yêu thương và tôn trọng anh chị em trong gia đình trong vở “*Rago – hành trình đầu tiên*” của sân khấu Ban Mai. Nhân vật có màu sắc, dễ nhận biết: nhân vật chính vui tính, nhân vật phản diện hài hước, trẻ con dễ nhớ. Trang phục màu sắc tươi sáng, giống phong cách hoạt hình, truyện tranh phương Tây.

Như tạo hình của các nhân vật trong vở “*Colora - xứ sở rực rỡ*”, các nhân vật chính như chim con Hoàng kim sẽ có trang phục với màu chủ đạo là màu vàng rực rỡ, kèm phụ kiện lấp lánh như vương miện và cá lông vũ. Hay vai diễn Thỏ Ngọc trong “*Trăng ơi Trăng à*” mang màu chủ đạo là hồng pastel vô cùng hiện đại, nhân hoá cho nhân vật thỏ trở nên thật và đáng yêu hơn, nhưng vẫn mang lại cảm giác vô cùng hoạt hình với đôi tai siêu dài kèm lông mềm mượt. Cứ như một nhân vật bước ra từ phim Disney vậy.

2.3. So sánh phong cách diễn xuất Ban Mai với một số sân khấu kịch nói có dàn dựng vở diễn dành cho thiếu nhi ở TP.HCM

Hoàng Thái Thanh - chủ yếu áp dụng phương pháp hiện thực tâm lý Stanislavski: Hoàng Thái Thanh theo đuổi hệ thống Stanislavski một cách tách biệt và nghiêm túc. Diễn viên – tiêu biểu là Ái Như, Hồng Ánh, Ngọc Tường – tập trung khắc họa nội tâm và tính cách nhân vật có chiều sâu. Điều này thể hiện rõ trong các vở thiếu nhi như *Lọ Lem* và *Hoàng tử* và *Nữ hoàng ngang ngược*.

Idecaf – Stanislavski, Brecht, đa phong cách, giải trí và chính kịch kết hợp: Idecaf là sân khấu có độ đa dạng cao nhất TP.HCM. NSƯT Thành Lộc, Hoàng Trinh, Đại Nghĩa thể hiện năng lực biến hóa từ hài kịch thiếu nhi tới chính kịch. Đặc biệt, kỹ thuật biểu diễn tuyệt vời của NSƯT Thành Lộc trong *Hoàng tử Gấu và hạt đậu thần* (múa ba lê, sử dụng giày ba lê mũi cứng) cho thấy sự đầu tư về diễn xuất, hình thể vũ đạo tạo nên tính thẩm mỹ cao cho các vai diễn trên sân khấu mà hiếm nghệ sĩ kịch hiện nay theo đuổi kịp.

Ban Mai - Stanislavski và đa phong cách: Dù ưu tiên tính thị giác – giải trí, diễn viên Ban Mai vẫn áp dụng kỹ thuật phân tích tâm lý nhân vật ở mức phù hợp. Nhìn chung, phong cách diễn xuất cơ bản của mọi diễn viên tại sân khấu Ban Mai là Stanislavski. Đây là nền tảng cho tất cả các vở kịch hiện đại, kể cả kịch thiếu nhi, nhạc kịch, kịch tương tác.

Vì nó giúp diễn viên diễn chân thật, hợp tâm lý nhân vật, dễ đồng cảm, đồng thời linh hoạt ứng dụng trong các thể loại khác nhau (hát, nhảy, tương tác). Tại Ban Mai, các vở như “Tết ơi Tết à”, “Hoàng Kim”, nhạc kịch tương tác đều dựa vào nền tảng này, kết hợp yếu tố Âu – Mỹ và Việt Nam, để trẻ em và phụ huynh đều thấy câu chuyện sống động, nhân vật gần gũi. Dù là diễn viên đã qua trường lớp hay tay ngang, thể hệ trẻ hay thể hệ đi trước, đều dùng hệ thống diễn xuất Stanislavski vì nó giúp họ nắm tâm lý nhân vật, hành động logic, cảm xúc thật, kể cả khi diễn hài hay múa. Ban Mai có nhiều diễn viên trẻ, Stanislavski giúp họ học cách thể hiện nhân vật qua cảm xúc, không chỉ kỹ thuật. Tuy nhiên, một số nhà phê bình cho rằng nếu diễn viên quá “Stanislavski” → có thể thiếu biểu cảm hài hước, sắc sảo, không phù hợp cho khán giả thiếu nhi quá nhỏ tuổi. Nên tại sân khấu Ban Mai, diễn viên thường pha trộn Stanislavski, biểu cảm cường điệu kiểu Âu – Mỹ, tạo sự cân bằng giữa tự nhiên + giải trí + tương tác.

3. KẾT LUẬN

Sân khấu kịch thiếu nhi Ban Mai đang góp phần mở rộng bản đồ sân khấu đương đại TP.HCM bằng mô hình đa trải nghiệm và định hướng nhạc kịch hóa phù hợp tâm lý trẻ em. Qua phân tích so sánh với Hoàng Thái Thanh và Idecap, có thể khẳng định phong cách diễn xuất của diễn viên Ban Mai mang bốn đặc trưng nổi bật: (1) đa loại hình, (2) kỹ thuật hình thể mạnh, (3) biểu diễn hướng ngoại – tương tác cao, (4) sự kết hợp giữa mỹ học hiện đại và truyền thống. Những yếu tố này cho thấy Ban Mai có tiềm năng trở thành mô hình tiêu biểu cho sân khấu thiếu nhi Việt Nam trong thập niên mới.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Đình Quang (1978), *Về Nghệ thuật biểu diễn hiện thực tâm lý*, Nxb Văn hóa Thông tin, Hà Nội, tr.4.
2. Vũ Khắc Khoan (1974), *Tìm hiểu về sân khấu chèo* (khảo luận), NXB Lửa thiêng.
3. Nguyễn Hoà An (2025), *Nghệ thuật đạo diễn kịch nói Thành phố Hồ Chí Minh từ năm 2000 đến năm 2020*, Luận án Tiến sĩ Lý luận và Lịch sử sân khấu, Viện Văn hóa, Nghệ thuật, Thể thao và Du lịch Việt Nam, tr.120.
4. Liên Hương (2024), *Sức hấp dẫn từ vở nhạc kịch chuyên nghiệp theo quy chuẩn quốc tế - “Zorba – chú mèo thám tử”*, Tạp chí văn hoá nghệ thuật, Hà Nội.
5. Tư liệu các nhân; phỏng vấn nghệ sĩ Phi Phụng, diễn viên Duy Khiêm.

PERFORMANCE CHARACTERISTICS OF ACTORS IN BAN MAI CHILDREN'S THEATRE STAGE – HO CHI MINH CITY

Luong Thi Thanh Hoa

Abstract: *Ban Mai Children's Theatre Stage, established in 2024 in Ho Chi Minh City, represents a multi-experiential theatrical model designed for children and families, combining spoken drama, musical theatre, and interactive performance. This paper employs analytical methods, performance observation, artist interviews, and comparative analysis; drawing on theoretical frameworks from Stanislavski's psychological realism, Brecht's alienation theory, Vietnamese traditional theatre, and Western musical theatre to clarify the distinctive performance characteristics of actors at Ban Mai. These include multi-genre integration, high interactivity, outward-oriented performance energy, and the ability to combine acting, singing, dancing, and physical expression. The study also situates Ban Mai in comparison with other prominent theatre stages in Ho Chi Minh City, such as Hoang Thai Thanh Theatre and Idecaf Theatre. The findings indicate that Ban Mai contributes a new and specialized performance space for children, reflecting emerging trends in contemporary Vietnamese children's theatre.*

Keywords: *children's theatre, Ban Mai stage, musical theatre, acting, interactive theatre.*

(Ngày Tòa soạn nhận được bài: 29-12-2025; ngày phản biện đánh giá: 15-01-2026; ngày chấp nhận đăng: 10-02-2026)